

From: noreply@lausuntopalvelu.fi
Sent: 28. huhtikuuta 2020 11:38
To: oikeusministerio_om.fi
Subject: Lausuntopalvelu.fi: Uusi lausunto jätetty
Attachments: 20200428_VN-8830-2019_5656.pdf

Uusi lausunto lausuntopyyntöön 'Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään'

Lausunnonantaja: Isotalus Birgit

Organisaatio: Vantaan kaupunki/sihteeristö

Voit tarkastella lausuntoa linkin kautta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/GetReportViewForResponse?proposalId=d6647485-7b09-44a8-bd82-faf3eb5497f2&responseId=adfa4f96-08ce-4d39-b5e9-147cae3b6fce>

Asia: VN/8830/2019

Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään

Lausunnonantajan lausunto

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia kieliryhmiin. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi kieliryhmiin. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja malli B:n arvioidut vaikutukset.

-

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi viranomaisille. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

Vantaan kaupunki pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että väestötietojärjestelmään merkitään useampi kieli. Toisaalta viranomaisen tulee kerätä henkilöistä vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia laissa säädettyjen viranomaistehtävien hoitamista varten. Kielisyydellä on merkitystä monissa viranomaistehtävissä. Etenkin äidinkieli on kuitenkin myös tärkeä osa etnisyyttä ja kieli on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyjen, henkilöön liittyvien syrjimättömyysperusteiden joukossa. Henkilön ja esimerkiksi alueen kielivaranto ei ole neutraali tiedonkeruun kohde. Koko uudistusta ja ehdotettuja muutoksia tulisikin vielä arvioida ihmisoikeuslähtökohdista käsin.

Tiedon hyödynnettävyyden näkökulmasta kysymyksiä herättää myös se, miten tieto kielisyydestä kerätään. Miten kattavaa ja luotettavaa tieto on, jos se perustuu vapaaehtoiseen ilmoittamiseen? Motivaatio ilmoittaa useita äidinkieliä tai kotikieliä voi riippua esimerkiksi tunnuseikoista tai siitä, millaisia etuuksia tai oletuksia tähän tietoon ja sen viranomaiskäyttöön kytkeytyy.

Nykytilanteessa väestötietojärjestelmään merkitään henkilön ilmoittama yksi äidinkieli sekä yksi asiointikieli. Asiointikieliä kaksikielisissä kunnissa, kuten Vantaalla, ovat suomi ja ruotsi. Kumpikaan ehdotetuista vaihtoehdoista ei toisi muutoksia asiointikieleen, joten usean kielen merkitsemisellä väestötieto-järjestelmään ei olisi vaikutuksia kaupungin kirjaamon toimintaan tai lomakepohjiin. Ehdotetut muutokset eivät myöskään loisi kaupungille suoraan velvollisuutta järjestää palveluja

useammalla kielellä. Käytännössä väestörekisterin tietoja käytetään palvelujen suunnittelussa ja kohdentamisessa, jolloin jossain määrin muutos (ainakin vaihtoehto A kohdalla) tulisi näkymään kaupungin palveluissa. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, että muutoksen vaikutukset kuntien palveluissa huomioidaan asianmukaisesti myös valtionosuusjärjestelmässä. Lisäkustannuksia mahdollisesti voi myös tulla lisääntyvistä käännös- ja tulkkauspalveluista.

Tilastojen laadinnan näkökulmasta kielisyyden tarkempi ja monipuolisempi kirjaaminen on sinällään hyvä asia. Vantaan nopeasti kansainvälistyvässä väestössä tämä on eittämättä merkittävä rakennepiirre, joka olisi hyvä kyetä myös tilastojen kautta kuvaamaan. Myös rekisteriaineistojen pohjalta tehdyt tutkimukset (tilastot pohjautuvat näihin samoihin rekisteriaineistoihin) hyötyvät tarkemmasta tietosisällöistä. Tilastojen laadinnan näkökulmasta useamman äidinkielen kirjaaminen (vaihtoehto A) johtaisi tilastollisten aikasarjojen katkeamiseen. Kotikielten lisääminen (vaihtoehto B) kohdalla tämä ongelma vältettäisiin. Tilastoinnin näkökulmasta vaihtoehto B on siten parempi.

Selvityksessä on arvioitu, että viranomaisten kannalta vaihtoehdon A vaikutukset olisivat merkittävämmät. Vaihtoehto A:han voi liittyä myös enemmän ongelmia. Äidinkielessä on ollut tapana lähteä lähtökohdasta, että kyseessä on kieli, jota henkilö osaa laaja-alaisesti hyvin tai parhaiten häntä lähellä olevista kielivaihtoehtoista. Vaihtoehto A:ssa on ajateltavissa, että henkilö listaa äidinkielekseen tai -kielikseen esimerkiksi tunnesyistä tai poliittisista syistä kieliä, joita hän ei käytännössä osaa tai hallitse erityisen hyvin. Tällöin äidinkielellä ei ole enää ainakaan sitä merkitystä, joka sille on Suomessa totuttu antamaan. Äidinkieli ja kotikieli ovat kaksi eri asiaa. Vaihtoehto B riittää moniin uudistuksella haettuihin tarkoituksiin, muun muassa kielivarannon arviointiin tai todentamiseen, ja lisäksi se antaa viran-omaisille mahdollisuuden hyödyntää eri kielten kotikielitasoista osaamista erilaisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi haastatteluihin tai palvelujen kehittämiseen.

Usean kielen merkitseminen väestötietojärjestelmään merkitsisi muutosta ensinnäkin tilastojen laadintaan itsessään, mutta mahdollisesti muutoksia myös Facta-kuntarekisteriin. Teknisestä näkökulmasta esille nousevat tarpeet tehdä muutoksia Facta-kuntarekisteriin ja sen verkkopohjaiseen käyttöliittymään. Näiden kustannusten suuruus kunnalle ja toteutusaikataulut ovat kuitenkin vaikeasti arvioitavissa. Tällä perusteella Vantaan kaupunki katsoo, että vaihtoehto B on tarkoituksenmukaisempi.

Mitä taloudellisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi teidän kannaltanne? Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

-

Mikä selvitetystä vaihtoehdoista olisi teidän mielestänne paras malli toteutettavaksi?

Malli B

Kirjoittakaa tähän, jos teillä on muuta lausuttavaa

-

Isotalus Birgit
Vantaan kaupunki/sihteeristö - Vantaan kaupunginhallitus